ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

12. září 2006 *

Ve věci C-479/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Østre Landsret (Dánsko) ze dne 16. listopadu 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 19. listopadu 2004, v řízení

Laserdisken ApS

proti

Kulturministeriet,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas a J. Malenovský, předsedové senátů, J.-P. Puissochet a R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, G. Arestis (zpravodaj), J. Klučka, U. Lõhmus a A. Ó Caoimh, soudci,

* Jednací jazyk: dánština.

generální advokátka: E. Sharpston, vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 14. února 2006,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Laserdisken ApS H. K. Pedersenem, jako společníkem,

— za polskou vládu T. Nowakowskim, jako zmocněncem,

— za Evropský parlament K. Bradleyem a L. G. Knudsen, jako zmocněnci,

— za Radu Evropské unie H. Vilstrupem, F. Florindo Gijónem a R. Liudvinaviciute, jako zmocněnci,

— za Komisi Evropských společenství W. Wilsem a N. B. Rasmussenem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 4. května 2006,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu a platnosti čl. 4 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, s. 10; Zvl. vyd. 17/01, s. 230, dále jen „směrnice" nebo „směrnice 2001/29").

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Laserdisken ApS (dále jen „Laserdisken") a Kulturministeriet (ministerstvo kultury) ve věci použitelnosti článku 19 dánského zákona o autorském právu (ophavsretslov), ve znění zákona č. 1051 (lov nr. 1051, om ændring af ophavsretsloven) ze dne 17. prosince 2002, na dovoz a prodej DVD legálně uvedených na trh mimo Evropský hospodářský prostor (EHP) v Dánsku.

Právní rámec

3 Směrnice 2001/29 byla přijata na základě čl. 47 odst. 2 ES a článků 55 ES a 95 ES. Její článek 1, nazvaný „Oblast působnosti", stanoví ve svém prvním odstavci, že se „[t]ato směrnice [...] vztahuje na právní ochranu autorského práva a práv s ním souvisejících v rámci vnitřního trhu, a to se zvláštním zřetelem na informační společnost".

4 Pod názvem „Práva a výjimky z nich" kapitola II směrnice zahrnuje články 2 až 5. Článek 2 upravuje právo na rozmnožování, článek 3 právo na sdělování děl veřejnosti a právo na zpřístupnění jiných předmětů ochrany veřejnosti, článek 4 právo na rozšiřování a článek 5 výjimky a omezení, pokud jde o pravidla stanovená třemi předchozími články.

5 Článek 4 směrnice zní následovně:

„1. Členské státy stanoví pro autory u originálů jejich děl nebo jejich rozmnoženin výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakoukoliv formu veřejného rozšiřování prodejem nebo jiným způsobem.

2. Právo na rozšiřování se u originálu nebo rozmnoženin díla ve Společenství nevyčerpá s výjimkou případu, kdy je první prodej nebo jiný převod vlastnictví takového předmětu ve Společenství uskutečněn nositelem práv nebo s jeho souhlasem."

6 Článek 5 odst. 2 směrnice stanoví, že členské státy mohou v určitých případech stanovit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování podle článku 2. Podle odstavce 3 uvedeného článku 5 členské státy mohou rovněž stanovit výjimky nebo omezení práv podle článků 2 a 3 v případech vyjmenovaných v tomto odstavci.

7 Podle čl. 5 odst. 4 směrnice, „[p]okud mohou členské státy stanovit výjimku nebo omezení týkající se práva na rozmnožování podle odstavců 2 a 3, mohou podobně stanovit výjimku nebo omezení týkající se práva na rozšiřování uvedeného v článku 4, a to v rozsahu opodstatněném účelem povoleného rozmnožování."

8 Před provedením směrnice 2001/29 dánský zákon o autorském právu ve svém článku 19 stanovil, že „[p]okud je rozmnoženina díla prodána nebo převedena jiným způsobem na třetí osoby se souhlasem autora, může být dále rozšiřována."

9 Po změně tohoto zákona zákonem č. 1051 ze dne 17. prosince 2002, jehož účelem bylo provedení směrnice 2001/29, zní odstavec 1 uvedeného článku 19 nyní následovně: „Pokud je rozmnoženina díla prodána nebo převedena jiným způsobem na třetí osoby uvnitř Evropského hospodářského prostoru se souhlasem autora, může být dále rozšiřována. Pokud se jedná o rozšiřování formou půjčování nebo pronájmu, ustanovení bodu 1 se použijí rovněž na prodej nebo jakoukoli jinou formu převodu na třetí osoby mimo Evropský hospodářský prostor."

10 V souladu s čl. 65 odst. 2 dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3, dále jen „dohoda o EHP") jsou v protokolu 28 a v příloze XVII uvedené dohody uvedena zvláštní ustanovení a opatření týkající se duševního, průmyslového a obchodního vlastnictví. Rozhodnutím smíšeného výboru EHP č. 110/2004 ze dne 9. července 2004, kterým se mění příloha XVII (Duševní vlastnictví) dohody o EHP (Úř. věst. L 376, s. 45; Zvl. vyd. 03/42, s. 286), byla směrnice 2001/29 začleněna do uvedené dohody.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

11 Laserdisken je obchodní společností, která prodává zejména rozmnoženiny kinematografických děl jednotlivým kupujícím ve svých prodejních místech v Dánsku.

12 Do konce roku 2002 byly tyto rozmnoženiny z převážné části touto společností dováženy z členských států Evropské unie, ale rovněž ze třetích států. Jednalo se zejména o taková zvláštní vydání, jako jsou orignální americké verze nebo vydání nahraná podle zvláštní techniky. Jiná významná část výrobků nabízených k prodeji byla tvořena kinematografickými díly, která v Evropě nebyla a nebudou vydána.

13 Vzhledem k tomu, že Laserdisken zjistila, že se její činnosti v důsledku výše uvedené legislativní změny podstatně snížily, dne 19. února 2003 podala u Østre Landsret (regionální soud pro východ) proti Kulturministeriet žalobu, v níž uplatňovala nepoužitelnost článku 19 zákona o autorském právu ve znění změněném v rámci provedení čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29. Podle Laserdisken jsou novými ustanoveními uvedeného článku 19 citelně dotčeny její dovozy a prodeje DVD legálně uvedených na trh mimo EHP.

14 Na podporu této žaloby Laserdisken uplatnila neplatnost směrnice 2001/29 z důvodu, že čl. 47 odst. 2 ES a články 55 ES a 95 ES nepředstavují vhodný právní základ pro její přijetí.

15 Krom toho Laserdisken uplatnila, že čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice porušuje mezinárodní dohody zavazující Společenství v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících, pravidla Smlouvy o ES týkající se zavedení politiky v oblasti hospodářské soutěže, zásadu proporcionality v rámci boje proti porušování autorského práva, a obecněji v rámci vytváření vnitřního trhu svobodu projevu, zásadu rovnosti, jakož i ustanovení Smlouvy týkající se kulturní a vzdělávací politiky členských států, tedy články 151 ES a 153 ES.

16 Vzhledem k tomu, že výše uvedené žalobní důvody byly Kulturministeriet v plném rozsahu zpochybněny, se Østre Landsret rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru dvě následující předběžné otázky:

„1) Je čl. 4 odst. 2 směrnice [2001/29] neplatný?

2) Brání čl. 4 odst. 2 směrnice [2001/29] tomu, aby některý členský stát zachoval ve svých právních předpisech mezinárodní vyčerpání?"

K předběžným otázkám

Ke druhé otázce

17 Svou druhou otázkou, kterou je třeba přezkoumat jako první, se předkládající soud táže, zda čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 vylučuje vnitrostátní pravidla stanovící, že se právo na rozšiřování týkající se originálu nebo rozmnoženin díla vyčerpá v případě prvního prodeje nebo jiného prvního převodu vlastnictví mimo Společenství uskutečněného nositelem uvedeného práva nebo s jeho souhlasem.

18 Laserdisken a polská vláda tvrdí, že čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 nebrání tomu, aby některý členský stát zachoval ve svých právních předpisech takové pravidlo vyčerpání. Komise Evropských společenství zastává opačné stanovisko.

19 Článek 4 odst. 1 směrnice 2001/29 zakotvuje pro autora u originálu jeho díla nebo jeho rozmnoženin výlučné právo udělit svolení nebo zakázat jakoukoli formu veřejného rozšiřování prodejem nebo jiným způsobem.

20 Odstavec 2 téhož článku obsahuje pravidlo týkající se vyčerpání tohoto práva. Podle tohoto ustanovení se právo na rozšiřování u originálu nebo rozmnoženin nevyčerpá s výjimkou případu, kdy je první prodej nebo jiný první převod vlastnictví takového předmětu ve Společenství uskutečněn nositelem práv nebo s jeho souhlasem.

21 Z toho vyplývá, že vyčerpání dotčeného práva podléhá dvojí podmínce, tedy jednak, že originál díla nebo jeho rozmnoženiny byly uvedeny na trhu nositelem práv nebo s jeho souhlasem, a jednak, že se toto uvedení na trh uskutečnilo ve Společenství.

22 V tomto ohledu Laserdisken a polská vláda v podstatě tvrdí, čl. 4 odst. 2 směrnice ponechává členským státům možnost stanovit nebo ponechat v platnosti v jejich příslušném vnitrostátním právu pravidlo vyčerpání pro díla uvedená na trh nejen ve Společenství, ale rovněž ve třetích státech.

23 Takový výklad nelze přijmout. Podle dvacátého osmého bodu odůvodnění směrnice 2001/29 totiž ochrana autorského práva podle této směrnice zahrnuje výlučné právo na kontrolu distribuce díla, které je součástí hmotného předmětu. Prvním prodejem originálu díla nebo jeho rozmnoženin nositelem autorského práva ve Společenství nebo s jeho souhlasem je vyčerpáno právo na kontrolu dalšího prodeje tohoto předmětu ve Společenství. Podle téhož bodu odůvodnění by toto právo nemělo být vyčerpáno ve vztahu k originálu díla nebo k jeho rozmnoženinám prodaným nositelem autorského práva nebo s jeho souhlasem mimo Společenství.

24 Z jasných ustanovení čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 vykládaných ve vzájemném spojení s dvacátým osmým bodem odůvodnění této směrnice vyplývá, že uvedené ustanovení neponechává členským státům možnost stanovit pravidlo vyčerpání jiné než pravidlo vyčerpání ve Společenství.

25 Tento závěr je podpořen článkem 5 směrnice 2001/29, který povoluje členským státům stanovit výjimky nebo omezení práva na rozmnožování, práva na sdělování děl veřejnosti, práva na zpřístupnění jiných předmětů ochrany veřejnosti a práva na rozšiřování. Z žádného ustanovení tohoto článku totiž nevyplývá, že by se povolené výjimky nebo omezení mohly týkat pravidla vyčerpání stanoveného v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29, a tudíž umožnit členským státům, aby se od tohoto pravidla odchýlily.

26 Předcházející výklad je krom toho jediný, který je plně v souladu s cílem směrnice 2001/29, kterým je podle jejího prvního bodu odůvodnění zajištění fungování vnitřního trhu. V tomto ohledu je třeba uvést, že ze situace, kdy by některé členské státy mohly stanovit mezinárodní vyčerpání práva na rozšiřování, zatímco jiné členské státy by pro něj stanovily pouze vyčerpání v rámci Společenství, by vylývaly nevyhnutelné překážky volného pohybu zboží a volného pohybu služeb.

27 S ohledem na předcházející je namístě na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátním pravidlům stanovícím vyčerpání práva na rozšiřování u originálu nebo rozmnoženin díla uvedených na trh mimo Společenství nositelem práv nebo s jeho souhlasem.

K první otázce

28 Laserdisken a polská vláda navrhují odpovědět tak, že směrnice 2001/29, a zejména její čl. 4 odst. 2 jsou v rozporu s právem Společenství. Evropský parlament, Rada Evropské unie a Komise naopak tvrdí, že žádný z uplatňovaných důvodů neplatnosti nelze přijmout.

K právnímu základu směrnice 2001/29

29 Laserdisken tvrdí, že směrnice 2001/29 byla nesprávně přijata na základě čl. 47 odst. 2 ES a článků 55 ES a 95 ES, neboť tyto články nemohou odůvodnit pravidlo vyčerpání v rámci Společenství stanovené v čl. 4 odst. 2 této směrnice.

30 Podle ustálené judikatury musí být v rámci systému pravomocí Společenství volba právního základu aktu založena na objektivních faktorech, které mohou být předmětem soudního přezkumu. Mezi takové faktory patří zejména cíl a obsah aktu (rozsudek ze dne 6. prosince 2005, ABNA a další, C-453/03, C-11/04, C-12/04 a C-194/04, Sb. rozh. s. I-10423, bod 54 a uvedená judikatura).

31 V tomto ohledu je namístě uvést, že ustanovení čl. 47 odst. 2 ES a článků 55 ES a 95 ES, na jejichž základě byla směrnice 2001/29 přijata, umožňují přijmout opatření nezbytná pro řádné fungování vnitřního trhu, pokud jde o svobodu usazování a volný pohyb služeb prostřednictvím harmonizace vnitrostátních právních předpisů týkajících se obsahu a výkonu autorského práva a práv s ním souvisejících.

32 Směrnice 2001/29 zjevně sleduje cíle stanovené výše uvedenými ustanoveními Smlouvy.

33 Podle prvního bodu odůvodnění této směrnice totiž Smlouva stanoví vytvoření vnitřního trhu a zavedení systému zabraňujícího narušování hospodářské soutěže na vnitřním trhu, přičemž harmonizace právních předpisů členských států týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících přispívá k dosažení těchto cílů.

34 V tomto ohledu třetí bod odůvodnění směrnice 2001/29 upřesňuje, že navrhovaná harmonizace napomůže uplatňování čtyř svobod vnitřního trhu. Naproti tomu podle šestého bodu odůvodnění téže směrnice by bez harmonizace na úrovni Společenství činnost v oblasti právních předpisů na vnitrostátní úrovni mohla vyústit ve značné rozdíly v ochraně a tím v omezení volného pohybu služeb a výrobků zahrnujících duševní vlastnictví nebo na duševním vlastnictví založených.

35 Z předcházejícího vyplývá, že námitky vznesené v projednávaném případě Laserdisken, pokud jde o právní základ směrnice, nejsou opodstatněné.

K článku 4 odst. 2 směrnice 2001/29

— K porušení mezinárodních dohod uzavřených Společenstvím v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících

36 Předkládající soud neuvádí, jaké jsou dohody, které zavazují Společenství a jejichž ustanovení by mohla být porušena pravidlem vyčerpání, v rámci Společenství, práva na rozšiřování, stanoveným v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29.

37 V rámci svého vyjádření Laserdisken uplatňuje, aniž by však poskyla bližší upřesnění, že právo na rozšiřování a pravidlo vyčerpání stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 jsou v rozporu s ustanoveními čl. 1 písm. c) a čl. 2 písm. a) úmluvy týkající se Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj podepsané v Paříži dne 14. prosince 1960 (OECD). Tato ustanovení stanoví, že OECD „má za cíl podporovat politiky [...] směřující k tomu, aby přispěly k expanzi světového obchodu na multilaterálním a nediskriminačním základě" *(neoficiální překlad)* a že za účelem dosažení zejména tohoto cíle „se [členské státy] dohodly [...] zajistit účinné užívání svých hospodářských zdrojů". *(neoficiální překlad)*

38 Krom toho, že tento argument postrádá přesnost, stačí konstatovat, že se ustanovení uplatňovaná Laserdisken, i za předpokladu, že by zavazovala Společenství, netýkají úpravy otázky vyčerpání práva na rozšiřování.

39 Mimoto v souladu s patnáctým bodem odůvodnění směrnice 2001/29 tato směrnice provádí mezinárodní závazky vyplývající z toho, že dne 20. prosince 1996 byla pod záštitou Světové organizace pro duševní vlastnictví (WIPO) přijata jednak smlouva WIPO o autorském právu, a jednak smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech, smlouvy schválené jménem Společenství rozhodnutím Rady 2000/278/ES ze dne 16. března 2000 (Úř. věst. L 89, s. 6; Zvl. vyd. 11/33, s. 208).

40 Pokud jde o právo na rozšiřování, ani čl. 6 odst. 2 smlouvy WIPO o autorském právu, ani čl. 8 odst. 2 a čl. 12 odst. 2 smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech neukládají Společenství jakožto smluvní straně povinnost, aby stanovila zvláštní pravidlo týkající se vyčerpání tohoto práva.

41 Z cíle uvedených smluv tak, jak je formulován zejména v jejich prvních bodech odůvodnění, totiž vyplývá, že směřují k harmonizaci pravidel autorského práva a práv s ním souvisejících.

42 Pokud jde konkrétněji o právo na rozšiřování, smlouva WIPO o autorském právu naplňuje svůj cíl harmonizace tím, že stanoví výlučné právo autorů povolit dát originál jejich děl nebo jejich rozmnoženiny veřejně k dispozici prodejem nebo jakýmkoli jiným převodem vlastnictví. Naopak, co se týče vyčerpání tohoto výlučného práva, uvedená Smlouva nebrání možnosti, kterou mají smluvní strany, aby určily případné podmínky, za jakých se uvedené vyčerpání uskuteční po prvním prodeji. Umožňuje tak Společenství prohloubit harmonizaci vnitrostátních právních předpisů rovněž, pokud jde o pravidlo vyčerpání. Ustanovení smluvy WIPO o autorském právu a ustanovení směrnice 2001/29 se tedy ve vztahu ke sledovanému cíli harmonizace vzájemně doplňují.

43 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že tvrzení o tom, že čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 porušuje mezinárodní smlouvy uzavřené Společenstvím v oblasti autorského práva a práv s ním souvisejících nemůže obstát.

— K pravidlům Smlouvy týkajícím se zavedení politiky v oblasti hospodářské soutěže

44 Laserdisken uplatňuje, že pravidlo vyčerpání stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 posiluje kontrolu distribučních kanálů dodavateli, přičemž je tak narušena volná hospodářská soutěž. Jádro argumentace žalobkyně v původním řízení spočívá v tom, že je hospodářská soutěž tímto pravidlem vyčerpání ve vzájemném spojení se systémem regionálního kódování DVD obecným způsobem neutralizována. S ohledem na uvedené pravidlo totiž některá díla uvedená na trh mimo Společenství nemohou být ve Společenství přístupná.

45 Polská vláda dodává, že toto pravidlo vyčerpání brání podpoře větší konkurenceschopnosti a přiznává nositelům autorských práv a práv s ním souvisejících ochranu jejich zájmů, která jde nad rámec předmětu takových práv.

46 Všemi svými tvrzeními žalobkyně v původním řízení a polská vláda v podstatě tvrdí, že pravidlo vyčerpání stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 brání volné hospodářské soutěži na celosvětové úrovni.

47 Je namístě připomenout, že podle čl. 3 odst. 1 písm. g) ES činnosti Společenství zahrnují za podmínek a v harmonogramu stanoveném Smlouvou systém zajišťující, aby na vnitřním trhu nebyla narušována hospodářská soutěž. V tomto rámci obsahuje hlava VI Smlouvy kapitolu 1, ve které jsou uvedeny články 81 ES až 89 ES, věnované pravidlům hospodářské soutěže.

48 V projednávané věci podle prvního bodu odůvodnění směrnice 2001/29 harmonizace právních předpisů členských států týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících přispívá k vytvoření vnitřního trhu a zavedení systému zabraňujícího narušování hospodářské soutěže na vnitřním trhu.

49 Z toho vyplývá, že cílem harmonizace provedené uvedenou směrnicí je rovněž zajistit nenarušenou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu v souladu s čl. 3 odst. 1 písm. g) ES.

50 Tvrzení uplatněné Laserdisken a polskou vládou znamená, že zákonodárce Společenství měl při přijímání směrnice 2001/29 zohlednit zásadu volné hospodářské soutěže na celosvětové úrovni, což je povinnost, která však nevyplývá z čl. 3 odst. 1 písm. g) ES ani z jiných ustanovení Smlouvy.

51 Z předcházejícího vyplývá, že důvod neplatnosti vycházející z porušení pravidel Smlouvy týkajících se zavedení politiky v oblasti hospodářské soutěže musí být odmítnut.

— K porušení zásady proporcionality

52 Podle Laserdisken a polské vlády pravidlo vyčerpání stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 není nezbytné pro dosažení cíle nenarušeného vnitřního trhu a ukládá občanům Evropské unie povinnosti, které přesahují meze toho, co je nezbytné. Krom toho se jeví, že je toto ustanovení neúčinné pro zabránění rozšiřování děl uvedených do oběhu ve Společenství bez souhlasu nositelů autorských práv a práv s ním souvisejících.

53 Z ustálené judikatury vyplývá, že zásada proporcionality, jež je jednou z obecných právních zásad Společenství, vyžaduje, aby prostředky zavedené ustanovením Společenství byly způsobilé k uskutečnění sledovaného cíle a nepřekračovaly meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné [rozsudek ze dne 10. prosince 2002, British American Tobacco (Investments) a Imperial Tobacco, C-491/01, Recueil, s. I-11453, bod 122].

54 Žalobkyně v původním řízení v podstatě kritizuje volbu učiněnou orgány Společenství ve prospěch pravidla vyčerpání práva na rozšiřování ve Společenství.

55 Je tedy třeba přezkoumat, zda přijetí tohoto pravidla představuje opatření nepřiměřené ve vztahu k cílům sledovaným uvedenými orgány.

56 V tomto ohledu je namístě připomenout, že rozdílnost vnitrostátních právních předpisů v oblasti vyčerpání práva na rozšiřování může přímo ovlivnit řádné fungování vnitřního trhu. Cílem harmonizace v této oblasti je tedy odstranit překážky volného pohybu.

57 Krom toho podle devátého bodu odůvodnění směrnice 2001/29 ochrana autorského práva a práv s ním souvisejících napomáhá zajistit udržení a rozvoj tvořivosti v zájmu zejména autorů, výkonných umělců, výrobců a spotřebitelů. Z desátého bodu odůvodnění téže směrnice vyplývá, že právní ochrana duševního vlastnictví je nezbytná pro zajištění přiměřené odměny za užití děl a pro možnost uspokojivé návratnosti takové investice. V tomto smyslu rovněž jedenáctý bod odůvodnění uvádí, že nekompromisní a účinný systém ochrany umožňuje zajistit to, že evropská kulturní tvořivost a produkce získají nezbytné zdroje, a zajistit ochranu nezávislosti, jakož i důstojnosti tvůrců a výkonných umělců.

58 S ohledem na výše uvedené cíle se jeví, že volba učiněná zákonodárcem Společenství v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 ve prospěch pravidla vyčerpání ve Společenství nepředstavuje nepřiměřené opatření, kterým by mohla být dotčena platnost tohoto ustanovení.

59 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že tvrzení o porušení zásady proporcionality není opodstatněné.

— K porušení svobody projevu

60 Podle Laserdisken způsobuje čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 to, že občané Unie jsou zbaveni svého práva na získání informací, v rozporu s článkem 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP"). Laserdisken krom toho uplatňuje porušení svobody nositelů autorských práv na sdělení svých myšlenek.

61 Úvodem je namístě připomenout, že podle ustálené judikatury jsou základní práva nedílnou součástí obecných právních zásad, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje, přičemž za tímto účelem vychází z ústavních tradic společných členským státům, jakož i z poznatků, které skýtají mezinárodně právní instrumenty týkající se ochrany lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily. Zvláštní význam přísluší v této souvislosti EÚLP (rozsudek ze dne 12. června 2003, Schmidberger, C-112/00, Recueil, s. I-5659, bod 71 a uvedená judikatura).

62 Svoboda projevu zakotvená článkem 10 EÚLP představuje základní právo, jehož dodržování soud Společenství zajišťuje (rozsudek ze dne 18. června 1991, ERT, C-260/89, Recueil, s. I-2925, bod 44). Stejně tomu tak je v případě práva vlastnit majetek, které je zaručeno článkem 1 dodatkového protokolu k EÚLP (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 12. května 2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia a ERSA, C-347/03, Sb. rozh. s. I-3785, bod 119, a ze dne 12. července 2005, Alliance for Natural Health a další, C-154/04 a C-155/04, Sb. rozh. s. I-6451, bod 126).

63 Zaprvé tvrzení o porušení svobody projevu zaručené článkem 10 EÚLP vyplývající z toho, že nositeli autorského práva má být zabráněno ve sdělování jeho myšlenek, musí být odmítnuto. Právo na rozšiřování se totiž podle čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 vyčerpá za podmínky, že nositel autorského práva udělil svůj souhlas s prvním prodejem nebo jiným převodem vlastnictví. Tento nositel práva je tedy s to vykonávat svou kontrolu nad prvním uvedením předmětu, na který se uvedené právo vztahuje, na trh. V tomto ohledu se zjevně nelze dovolávat svobody projevu pro uplatnění neplatnosti pravidla vyčerpání.

64 Pokud jde zadruhé o svobodu získávat informace, za předpokladu, že pravidlo vyčerpání stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 může tuto svobodu omezit, z čl. 10 odst. 2 EÚLP nicméně vyplývá, že svobody zaručené prvním odstavcem tohoto článku mohou být předmětem určitých omezení odůvodněných cíli obecného zájmu, jestliže jsou tyto odchylky stanoveny zákonem, přihlížejí k jednomu nebo více cílům legitimním z pohledu uvedeného ustanovení a jsou nezbytné v demokratické společnosti, tedy odůvodněné naléhavou společenskou potřebou, a zejména přiměřené sledovanému legitimnímu cíli (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 25. března 2004, Karner, C-71/02, Recueil, s. I-3025, bod 50).

65 V projednávaném případě je přitom tvrzené omezení svobody získávat informace odůvodněné s ohledem na nezbytnost chránit taková práva duševního vlastnictví, jako je autorské právo, která jsou součástí práva vlastnit majetek.

66 Z toho vyplývá, že tvrzení o porušení svobody projevu musí být odmítnuto.

— K porušení zásady rovnosti

67 Laserdisken tvrdí, že pravidlo vyčerpání stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 může porušit zásadu rovnosti. V tomto ohledu jako příklad uvádí, že výrobce a majitel licence usazení ve třetím státě se v porovnání s výrobcem a majitelem licence usazenými ve Společenství nenacházejí ve stejné situaci.

68 Podle ustálené judikatury zásada rovného zacházení vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno (výše uvedený rozsudek ABNA a další, bod 63 a uvedená judikatura).

69 I za předpokladu, že by tvrzení žalobkyně v původním řízení mohlo být v tomto kontextu užitečné, neprokazuje, že použití čl. 4 odst. 2 směrnice vede k tomu, že je se dvěma srovnatelnými situacemi zacházeno odlišně. Není totiž žádných pochyb o tom, že se výrobce a majitel licence usazení ve třetím státě nenacházejí v situaci stejné nebo srovnatelné se situací výrobce a majitele licence usazených ve Společenství. Laserdisken ve skutečnosti v podstatě tvrdí, že se zjevně nesrovnatelnými situacemi musí být zacházeno stejně.

70 Z toho vyplývá, že tvrzení o porušení zásady rovnosti musí být odmítnuto.

– K porušení článků 151 ES a 153 ES

71 Podle čl. 151 odst. 1 ES Společenství přispívá k rozkvětu kultur členských států a přitom respektuje jejich národní a regionální různorodosti a zároveň zdůrazňuje společné kulturní dědictví.

72 Článek 153 odst. 1 ES stanoví zejména, že k podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele přispívá Společenství k podpoře jejich práva na informace a vzdělávání.

73 Laserdisken, podporovaná polskou vládou, uplatňuje, že Společenství přijetím čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29 porušilo výše uvedená ustanovení.

74 Zaprvé je třeba konstatovat, že uvedených ustanovení se týká buď výslovně, nebo svou podstatou několik bodů odůvodnění uvedené směrnice.

75 Jak vyplývá z devátého a jedenáctého bodu odůvodnění směrnice 2001/29, jakákoliv harmonizace autorského práva a práv s ním souvisejících musí vycházet z vysoké úrovně ochrany, jelikož taková práva jsou pro duševní výtvory zásadní a nekompromisní a účinný systém zajišťující jejich ochranu je jedním z hlavních způsobů zajištění toho, že evropská kulturní tvořivost a produkce získají nezbytné zdroje, a zajištění ochrany nezávislosti, jakož i důstojnosti tvůrců a výkonných umělců.

76 V tomto ohledu podle dvanáctého bodu odůvodnění směrnice 2001/29 odpovídající ochrana děl chráněných autorským právem a předmětů chráněných právy s ním souvisejícími je z kulturního hlediska rovněž velmi důležitá, přičemž článek 151 ES požaduje, aby Společenství při své činnosti přihlíželo ke kulturním hlediskům.

77 Konečně podle čtrnáctého bodu odůvodnění směrnice 2001/29 by tato směrnice ochranou děl a jiných předmětů ochrany měla usilovat o podporu vzdělanosti a kultury, a to při současném povolení výjimek nebo omezení ve veřejném zájmu pro účely vzdělávání a výuky.

78 Zadruhé je namístě uvést, že směrnice 2001/29 ve svém článku 5 stanoví režim výjimek a omezení jednotlivých práv zakotvených články 2 až 4 s cílem umožnit členským státům, aby vykonávaly své pravomoci, zejména v oblasti vzdělávání a výuky.

79 Krom toho je tento režim striktním způsobem vymezen odstavcem 5 uvedeného článku 5, který uvádí, že stanovené výjimky a omezení mohou být použity pouze ve zvláštních případech, které nejsou v rozporu s běžným způsobem užití díla nebo jiného předmětu ochrany a nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele práv.

80 Z předcházejícího vyplývá, že kulturní hlediska vlastní členským státům, na která žalobkyně v původním řízení v podstatě odkazuje, jakož i právo na vzdělávání, ke kterému musí zákonodárce Společenství v rámci své činnosti přihlížet, byla orgány Společenství při vypracování a přijetí směrnice 2001/29 plně zohledněna.

81 Z toho vyplývá, že argumenty vycházející z údajného porušení článků 151 ES a 153 ES musejí být odmítnuty.

82 Předkládajícímu soudu je tedy namístě odpovědět tak, že přezkum první otázky neodhalil žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/29.

K nákladům řízení

83 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Přezkum první předběžné otázky neodhalil žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost čl. 4 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.**

2) **Článek 4 odst. 2 směrnice 2001/29 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátním pravidlům stanovícím vyčerpání práva na rozšiřování u originálu nebo rozmnoženin díla uvedených na trh mimo Evropské společenství nositelem práv nebo s jeho souhlasem.**

Podpisy.